

УДК 82.091(821.411.21:821.111)"19"

Анна Рогожа

**ЖІНОЧІ ОБРАЗИ В «ФЕМІННОМУ»,
«ФЕМІНІСТИЧНОМУ» І «ЖІНОЧОМУ» КОНЦЕПТАХ
(НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Д. Г. ЛОУРЕНСА «ЗГУБЛЕНА
ДІВЧИНА»)**

Анотація

Статтю присвячено дослідженню жіночого образу в скандальному романі англійського письменника-модерніста Девіда Герберта Лоуренса (1885-1930 рр.) «Згублена дівчина» (1920 р.). Митець зображує конфлікт сильної для тієї епохи жінки із суспільством із застарілими поглядами на життя, яке пліткує і таврує особистість, яка не підходить до загальноприйнятих критеріїв і норм.

Метою статті є інтерпретація характеру гувернантки Міс Фрост з точки зору феміністичної критики: виокремлення концептів «фемінне», «феміністське» і «жіноче» в цьому образі. У ході роботи було використано комплексний аналіз, а також звернення до теоретичних робіт, які описують дослідження літературних творів на засадах феміністичної критики.

У характері героїні Лоуренса виокремлено «фемінний», «феміністичний» та «жіночий» концепти. Вона хоч і не зорієнтована на кар'єру, але постійно працює задля того, щоб утримувати себе («феміністичний» концепт); також вона займається розвитком власних творчих здібностей («фемінний» концепт); піклується про «чужу» дитину та родину («жіночий» концепт).

Д. Г. Лоуренс зображує соціально сконструйовану проблему – жінка не може побудувати власне життя, бо

DOI <https://doi.org/10.34142/2312-1076.2023.2.102.04>

© Рогожа А. О., 2023

суспільство соромить її. На думку спільноти, Міс Фрост не мала права зустрічатися і проводити вільний час на одинці з чоловіком, якого вона зустріла; не мала права мати сексуальні відносини поза шлюбом. Так письменник розкриває ментальність представників суспільства, які заради власного самоствердження пліткують про інтимні подробиці життя жінки. Так соціум намагається мати «владу» над жінкою, бо мотив кожного слова і вчинку обертається навколо бажання впливати.

Ключові слова: Д. Г. Лоуренс; жіночий образ; феміністична критика; концепт; конфлікти; модернізм.

Abstract

The article is devoted to the study of the “feminist” female image in the scandalous novel by the English modernist writer David Herbert Lawrence (1885-1930) “The Lost Girl” (1920). The artist depicts the conflict between a strong woman for that era and the society with outdated views on life, which gossips and brands a person who does not fit the generally accepted criteria and norms.

The purpose of the article is to interpret the character of the governess Miss Frost from the point of view of feminist criticism: distinguishing of the concepts “feminine”, “feminist” and “female” in this image. In the course of the work, a complex analysis was used, as well as an appeal to theoretical works that describe the study of literary works on the basis of feminist criticism.

In the character of Lawrence’s heroine “feminine”, “feminist” and “female” concepts are distinguished. Although she is not career-oriented, she constantly works to support herself (“feminist” concept); she is also engaged in the development of her own creative abilities (“feminine” concept); she takes care of “someone else’s” child and family (“female” concept).

D. H. Lawrence depicts the socially constructed problem - a woman cannot build her own life because the society shames her. According to the community, Miss Frost had no rights to meet and spend free time alone with the man she met; she had no rights to have sexual relations outside of marriage. This is how the writer reveals the mentality of society representatives who, for the sake of their own self-

affirmation, gossips about the intimate details of a woman's life. This is how the society tries to have "power" over a woman, because the motive of every word and deed revolves around the desire to influence.

Keywords: D. H. Lawrence; female image; feminist criticism; concept; conflicts; modernism.

Вступ

Ідеї про поведінку, права та обов'язки жінок пройшли великий шлях змін від епохи до епохи. Не підлягає сумніву той факт, що сьогодишнє ставлення до жінки кардинально відрізняється від поглядів та ідей щодо жіночого буття, які панували сто років тому, і цей процес змін не був легким. Велика кількість історичних подій наклали відбиток на різні сфери життя, науки та культури, і література, звичайно, не стала виключенням. Проблемне питання жіночого буття не одразу знайшло своє відображення в літературі, до певного часу воно не висвітлювалось взагалі, а просто замовчувалось. Англійський митець Девід Герберт Лоуренс (1885-1930 рр.) був одним із перших письменників, хто почав писати про жінку та її права, поступово змінюючи ставлення суспільства до цієї проблеми за допомогою своїх літературних творів. Він презентує свіжий погляд на бачення проблем існування жінки.

Метою статті є детальне дослідження одного з головних жіночих образів роману «Згублена дівчина» (1920 р.) з точки зору засад феміністичної критики. Це залишається актуальним сьогодні, бо тема фемінізму презентується і обговорюється протягом довгого проміжку часу у різних галузях. Особливо виокремлюються історія та соціологія, які пропонують достатньо ґрунтовні роботи. На нашу думку, дослідження феміністичних поглядів в літературних творах не втрачає свою актуальність; воно дає перспективу до появи свіжих поглядів щодо проблем відносин «жінка-суспільство». Крім цього, одним із завдань є дослідження розкриття жіночого образу в «жіночому», «фемінному» і «феміністичному» концептах, усвідомлення процесів перетікання, або виокремлення з них домінуючого.

Виокремлюючи поняття «жіночий», «фемінний» і «феміністичний» ми маємо можливість дослідити жіночий образ як феномен. Українська професорка і докторка наук С. К. Криворучко в одній із своїх книг зауважує наступне: «Феміністична критика, як зазначає П. Баррі, зосереджується на розрізненні понять “феміністичний”, “фемінний”, “жіночий”. Ключ у розрізненні цих понять – питання “умовності” та “соціалізації”. Т. Мой трактує “феміністичність” як “політичну позицію” або місце жінки в соціальній ієрархії, зорієнтованість на кар’єру; “жіночість” як “питання біології”; а “фемінність” як набір визначених культурою характеристик» (Криворучко, 2012: 14). Базуючись саме на цьому розрізненні зазначених концептів, ми спробуємо дослідити характер обраної героїні.

Д. Г. Лоуренса називають ключовою фігурою літератури першої половини ХХ ст. та творцем нової літератури. «Немає сумніву, що Девід Герберт Лоуренс є іконою періоду модернізму як в британській, так і в світовій літературі. Саме Д.Г. Лоуренс дав вказівки, як справлятися з труднощами сучасної епохи» (переклад тут і далі мій. – А. Рогожа) (Ejupi, Siljanovska, Iseni, 2014: 112). Тому, існує достатня кількість дослідників і літературознавців різних країн та епох, які присвятили свою творчість дослідженням творчого і життєвого шляхів митця. Серед них можна виокремити: Е. Редфорда, С. Вейкфілд, С. Метьюза, С. Рейда, В. Єйюпі, Л. Сіл’яновську, Д.В. Затонського, С. Д. Павличко, Н. Ю. Жлуктенко, Е. П. Гончаренко і т.д.

Але робіт, які були б присвячені дослідженню саме жіночих образів цього роману існує дуже незначна кількість. Можна згадати лише філолога Ендрю Редфорда, який провів порівняльне дослідження головної героїні роману «Згублена дівчина» Альвіни Хоутон з героїнею роману Т. Харді «Тес із роду д’Ербервіллей»: «Ендрю Редфорд читає головну героїню Томаса Харді з “Тесс із роду д’Ербервіллей” і Альвіну Д. Г. Лоуренса з “Згубленою дівчиною” як варіацію та розвиток грецького міфу про Персефону»; «“Згублена дівчина” відрізняється тим, що підкреслює незмірну цінність досвіду Альвіни <...> над

задушливими та моральними заборонами, які турбують її хвору матір» (Radford, 2002: 202).

Методологія і методи

Теоретико-методологічною основою дослідження стали традиційні та новітні засади, що дозволило інтерпретувати художні образи в системному підході. Головним чином аналіз обраної героїні відбувся з залученням культурно-історичного методу (Тен, І.-А.), що дало змогу дослідити: під впливом яких зовнішніх обставин і факторів відбувається формування \ зміна устрою життя жінки.

Концепція порівняльно-історичного методу (Бенфей Т.) сприяла осмисленню творчості Д. Г. Лоуренса як новатора, у той час, коли відношення незмінних англійських традицій і мінливість реальності розширила свободу авторської творчості. Із новітніх засад залучено концепцію феміністичної критики (Т. Мої, І.М. Фізер, П. Баррі, С.К. Криворучко), що дозволило виокремити концепти «фемінний», «феміністичний», «жіночий» в еволюції характеру героїні.

Результати та дискусії

Д. Г. Лоуренс створює велику кількість жіночих образів, які є не схожими один на одного, розкриваючи їх таємні бажання, погляди на життя та ідеї. У цій статті ми не акцентуємо увагу на головній героїні роману; дослідженню її розкриття у «жіночому», «фемінному» і «феміністичному» концептах присвячена наша стаття «Жіночі стихії: образ Альвіни Хоутон в романі Д. Г. Лоуренса “Згублена дівчина”» (Rohozha, 2022). Ми зосередимо увагу на дослідженні одного із другорядних, але важливих жіночих образів, який був тісно пов’язаний із Альвіною і мав великий вплив на неї – це гувернантка Міс Фрост. «Міс Фрост була красивою, енергійною молодого жінкою років тридцяти, із сивим волоссям і окулярами в золотій оправі. Біле волосся не було зовсім трагічним: це була сімейна риса» (Lawrence, 2021: 17). Звернемо увагу на те, що Д. Г. Лоуренс пропонує читачеві не тільки зображення зовнішнього вигляду жінки, він

доповнює цей портрет її особистими характеристиками: письменник звертає увагу на особливості її характеру, натури і внутрішнього світу. Також, він уміло вказує, що Міс Фрост, є сильною жінкою, яка виокремлювалася своїми сміливими поглядами і поведінкою; тобто можна припустити \ передбачити інтецію зробити її *особливою*, не схожою на інших жінок, які також представлені в романі: «Гувернантка була сильною, щедрою жінкою, музиканткою по натурі. Вона мала солодкий голос, співала в хорі каплиці і вчила дівчаток першого класу у недільній школі, керівником якої був Джеймс Хоутон. Вона не любила, і навіть, зневажала Джеймса Хоутона, тому що, бачила у ньому риси лицеміра, ненавиділа його сміливість і милостивий егоїзм, його відсутність людських почуттів і, здебільшого, його казкову фантазію» (Lawrence, 2021: 17). Слід зауважити, що таке зображення жіночої поведінки відносно чоловіка є зовсім новим, свіжим для ХХ ст., бо раніше, жінка як *тінь чоловіка*, або *інша*, не мала можливості відкрито демонструвати свою позицію. Картина, яку презентує читачам Д. Г. Лоуренс є новою для сприйняття людей, які звикли до вказівок патріархального устрою життя; жінка, що по суті є прислугою, чи помічницею по господарству, відкрито демонструє своє негативне відношення до чоловіка, який платить їй гроші, в будинку якого вона живе.

Майже весь процес виховання головної героїні з самого дитинства було зосереджено саме в руках цієї жінки, вона любила Альвіну: «Вона мусить захищати маленьку Альвіну, яку вона любила..» (Lawrence, 2021: 18). Власних дітей Міс Фрост не мала, можливо саме через те, вона побудувала такі міцні відносини з Альвіною, рідна матір якої, через імітацію тяжкої хвороби, не мала змоги займатися вихованням доньки: «Його дружина залишилася сама з дитиною та вбудованими в кімнаті меблями. У неї розвинулася хвороба серця, внаслідок нервового стресу» (Lawrence, 2021: 14); «Місіс Хоутон тепер була дуже слабкою, і через свою слабкість вона не могла витримати навіть найменшого звуку. Її найбільшим жахом було те, що її чоловік міг зайти до кімнати. Коли він приходив, вона відразу синіла (непритомніла), тому йому доводилося поспішати» (Lawrence, 2021: 57). Міс

Фрост виховувала дівчину як рідну доньку: «Альвіна ніколи не ходила до школи. Вона мала уроки разом зі своєю улюбленою гувернанткою, вона грала на фортепіано, гуляла, а для громадського життя вона ходила до Конгрегаційної каплиці та співала разом з хором» (Lawrence, 2021: 33); «Міс Фрост ретельно навчила Альвіну рисам її власної природи, і Альвіна повірила в те, чого вона її навчила» (Lawrence, 2021: 35). Ми бачимо ще одне підтвердження тому, що виокремлений жіночий образ є дійсно сильним. Жінка виховує Альвіну таким чином, що дівчина просто не має іншого шляху, окрім як повірити і прийняти все те, чому її навчали. Міс Фрост має певний авторитет, саме тому молода героїня так беззастережно їй довіряє.

Слід відмітити, що, в зображеному Д. Г. Лоуренсом образі Міс Фрост, виокремлюються «жіночий» і «феміністичний» концепти. «Феміністичний» концепт виявляється у соціальній репрезентації – Міс Фрост зорієнтована на кар'єру гувернантки, вона сама собі заробляє на життя та сама себе утримує. «Жіночий» концепт простежується в її завуальованому материнському інстинкті, який вона ймовірно може реалізувати в процесі роботи гувернантки. Робота дає можливість сприймати ученицю як свою рідну дитину та піклуватися про неї, прив'язуючись емоційно та психологічно залежачи від стосунків із маленькою дівчинкою. Жінка за своєю природою завжди була слабша за чоловіка з позиції фізичної сили, але вона займала важливу позицію вдома і в господарстві. Вона є – берегинею домашнього вогнища («жіночий» концепт); ми бачимо саме цю картину – Міс Фрост сприймає родину Хоутонів як свою; вона не хоче втратити все, що має в цьому будинку. На це також вказує той факт, що Міс Фрост дбала не тільки про Альвіну, а і про її хвору матір: «Упродовж десяти років Міс Фрост підтримувала вражену серцем нервову, хвору Кларіс Хоутон: більше двадцяти років вона плакала та доглядала молоду Альвіну, захищаючи дитину від невротичної матері й батька, як-от Джеймс. Майже двадцять років вона стежила, щоб на столі стояла їжа, а на ліжках були розіслані чисті простирадла: і весь час залишалася фактично в положенні аутсайдера...»

(Lawrence, 2021: 23). Ми маємо можливість простежити, як гувернантка відмовляється від власного життя на користь служіння іншій родині. Наскільки сильною духом і жертвону жінку зображує письменник.

Альвіна, в свою чергу, також сильно любила Міс Фрост, навіть виникає враження, що вона любить гувернантку більше ніж матір: «Міс Фрост мала найбільше значення для Альвіни Хоутон...» (Lawrence, 2021: 17); «Досить того, що дівчина сама обожнювала Міс Фрост ...» (Lawrence, 2021: 33). Міс Фрост мала великий вплив на формування характеру дівчини; на нашу думку, процес виховання Альвіни саме цією жінкою зробив її такою особливою, такою не схожою на інших молодих дівчат містечка Вудхауз (саме таким чином вона і зображена письменником – *особливою*): «Вона була як пані, зовсім не запальною. На вулиці її хода була делікатною, зтяжною, а її обличчя було нерухолим. У розмові вона любила досить швидку, поспішну манеру, з інтервалами витриманої позиції для уваги. Її голос був як у батька, гнучкий і дивно привабливий» (Lawrence, 2021: 34). Звичайно, Альвіна має певні риси, що були успадковані від батька (більшої мірою саме від нього, бо здається на матір вона зовсім не схожа, а навпаки, між ними проведена паралель, для того щоб показати наскільки різними можуть бути жінки рідні по крові); але звички та манери були набуті героїнею тільки під пильним контролем її гувернантки-няні.

Звичайно не для всіх членів родини Хоутон Міс Фрост була авторитетом, але у тому, що її слово було значним, а можливо і головним, для Альвіни, у читача не може бути сумнівів. Як приклад можна згадати ситуацію коли у віці 23-х років Альвіна зустріла хлопця Олександра, який почав відкрито проявляти свої почуття, відповідь дівчини була наступна: «У будь-якому випадку я маю розповісти про це Міс Фрост...» (Lawrence, 2021: 36) – героїня не бажає дізнатися думку матері чи батька щодо її відносин з хлопцем, хоча завжди молоді дівчата хвилюються саме за позицію батька відносно нареченого. Як бачимо, Д. Г. Лоуренс будує настільки міцний зв'язок між Альвіною та Міс Фрост, що батьки *програють у цій конкуренції*.

Знову маємо можливість простежити зображення письменником позиції сильної жінки, до думок і слова якої прислуховуються.

У тому, що героїня Міс Фрост розкривається у «жіночому» концепті, не має сумніву, бо знову таки, за своєю природою жінка завжди бажає бути «за чоловіком», їй потрібно кохати і піклуватися про нього. Це підтверджує роман гувернантки, який навіть призвів до своєрідного скандалу: «Бідолашна Міс Фрост, яка, здавалося, ледь не знову розквітла за довгі спекотні дні, відновлюючи вільну бадьорість, яка була майже жвавою, і яка навіть влаштувала своєрідний скандал своєю інтимністю з доволі красивим, але звичайним незнайомцем, страховим агентом...» (Lawrence, 2021: 66-67). На нашу думку, скандал було викликано через те, що незаміжня жінка проводила велику кількість часу наодинці з незнайомцем, поверталася додому почервонілою і сором'язливою; це не виключає, що між ними були сексуальні стосунки поза шлюбом: «Вони продовжували свій тет-а-тет і свій спів до десятої години вечора, і міс Фрост поверталася до Манчестерхауз розчервонілою, красивою та трохи сором'язливою, тоді як молодий чоловік, який був звичайним, виявляв нову сміливість на вулицях» (Lawrence, 2021: 67). Для людей, які живуть у сучасному суспільстві, такі відносини між чоловіком і жінкою не є сором'язливими чи ганебними; але для суспільства 1 пол. ХХ ст. – то був скандал, і такі відносини, особливо для жінки, були ганебними. Письменник Д.Г. Лоуренс починає торкатися і цієї теми також, можливо таким чином, він підводив суспільство до думки про розширення прав жінки; він демонструє поведінку і вчинки сильної жінки, яка робить те, що сама бажає, не довіряючи моді і не прислухаючись до думок, які панують у суспільстві.

Щодо розкриття образу Міс Фрост у «феміністичному» і «фемінному» концептах. Як вже було зазначено, ця жінка сама себе утримує, і в цьому реалізується феміністичний концепт. Але можна стверджувати, що кар'єра не цікавить її, вона займається тим, що живе з «чужими» людьми і піклується про них; вона не прагне досягти чогось більшого, її влаштовує звичайна позиція гувернантки, і героїня задоволена своїм робочим місцем.

Письменник зображує творчу самореалізацію і розвиток культурних навичок. Д.Г. Лоуренс зазначає, що Міс Фрост мала чудовий голос, співала у хорі каплиці і займалася тим, що прищеплювала такі ж культурні навички Альвіні: «Міс Фрост, з тривогою передбачаючи, переконала дівчину взяти до себе кількох учнів, щоб навчити їх гри на фортепіано» (Lawrence, 2021: 35). Тобто, в цьому жіночому образі певною мірою розкривається «фемінний» концепт, але можна затвердити, що він не є домінуючим.

Ми бачимо зображення жіночого досвіду Міс Фрост. У певний період життя героїня зацікавлена в тому, щоб побудувати відносини і, можливо, власну сім'ю, окремо від Хоутонів. Це відбувається тоді, коли жінка закохується. Вона, не дивлячись на правила суспільства, проводить наодинці з незнайомим чоловіком багато часу, чим саме і зароджує скандал. Під час читання кожної частини, де згадується Міс Фрост, у читача може виникнути відчуття, що жінка дуже хоче мати власну дитину. Нажаль, письменник не зображує такої перспективи для цієї героїні, але, про існування материнського досвіду свідчать теплі, майже материнські почуття Міс Фрост до Альвіні. Хоча вона і не є біологічною матір'ю дівчини, вона виконує всі її функції.

Також у романі зображено її досвід у сфері освіти та розвитку культурних навичок. Перед нами молода освічена жінка, яка думає про розкриття і розвиток культури не тільки в собі, вона також піклується про те, щоб передати свій досвід улюблениці – Альвіні.

Міс Фрост є доброю і чуйною людиною – це також певний досвід. Про це свідчать її альтруїстичне прагнення надати допомогу родині Хоутон; вона присвятила все своє життя цим людям, вона готова пожертвувати всім заради них, особливо, заради Альвіні.

Письменник не торкається проблеми владних відносин. Не дивлячись на те, що Міс Фрост не є авторитетом для єдиного чоловічого представника родини Хоутон – Джеймса (він сам приймає всі рішення, та здається його зовсім не цікавлять думки жінок, що живуть поряд із ним), все таки, він не обмежує її права

і свободи; він не заподіює їй шкоду і навіть платить їй гроші за всю роботу, яку вона виконує у його будинку.

Але Д. Г. Лоуренс зображує соціально сконструйовану проблему – жінка не може побудувати власне життя, бо суспільство соромить її. На думку людей, Міс Фрост не мала права зустрічатися і проводити вільний час на одинці з першим в житті чоловіком, якого вона зустріла; не мала права мати з ним сексуальні відносини поза шлюбом, і гірше за все те, що ці люди вважали, що мають право осоромити її і розпалити цілий скандал. Що це, зображення пафосу суспільства, який тільки заради веселощів та власного самоствердження пліткує про дуже особисті, навіть інтимні подробиці життя жінки, чи це є нормою для ментальності спільноти того часу – залишається відкритим питанням. Здається, таким чином соціум намагається мати «владу» над жінкою, бо мотив кожного слова і вчинку обертається навколо бажання впливати. Згадаємо, як професорка С. К. Криворучко досліджує феномен влади: «... з'явився новий інструментарій аналізу тексту у філології другої половини ХХ століття: “бажання” і “нестача” у характерах героїв художніх творів. Я акцентую увагу на “бажання” та “нестачі” героя, які є “ключами” до розуміння психіки чоловіків і жінок на межі 20-21 століть. Тому я відзначаю “владу” як важливу домінанту. <...>. Руйнівні наслідки для людської психіки я знаходжу у “бажання” та “нестачі” влади, людина йде до своєї мети та порушує людські цінності, мораль, нав'язує свою волю іншим» (Криворучко, 2023: 62). – ми спостерігаємо зображення конфлікту «жінка-соціум», де соціум нав'язує свої цінності, і не сприймає жіночу позицію серйозно.

Висновки

Здійснене дослідження другорядного жіночого образу Міс Фрост з точки зору феміністичної критики дає підставу для ствердження, що видатний письменник Д. Г. Лоуренс презентує оновлену версію бачення буття жінки. Він зображує її сильною, впевненою у собі, освіченою; він ставить її з чоловіком на рівні позиції. Але при цьому, він

зображує неоновлене суспільство з його застарілими поглядами на жінку і її проблеми, яке своїми вчинками може занести її впевненість у собі, осоромити її і не дати можливості побудувати власне щастя.

Література

- Баррі, П. (2008). *Вступ до теорії: літературознавство та культурологія*. Київ : Смолоскип.
- Криворучко, С. К. (2012). *Літературна творчість Сімони де Бовуар: еволюція художніх образів*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Ференц, Н. (2021). Компаративізм. *Сучасні методологічні засади літературознавства*. Ужгород : Ражда, 41-46.
- Фізер І. М. (2006). *Американське літературознавство: Історико-критичний нарис*. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».
- Benfey, T. (1869). *Geschichte der Sprachwissenschaft und orient Philologie in Deutschland seit Anfang des 19 Jahrhundert*. München : Cotta.
- Ejupi, V., Siljanovska, L., Iseni, A. (2014). David Herbert Lawrence an Icon of Modernism. *European Scientific Journal*, 10 (11), 111-123.
- Kryvoruchko, S. K. (2023). The Phenomenon of Power: Irvine Welsh *Filth*. *Astraea*, 4(1), 48-65. doi: <https://doi.org/10.34142/astraea.2023.4.1.03>
- Lawrence, D. H. (2021). *The Lost Girl*. Middletown : DE.
- Moi, T. (1987). *French Feminist Thought: A Reader*. Wiley-Blackwell.
- Radford, A. (2002). The Making of a Goddess: Hardy, Lawrence and Persephone. *Connotations*, Vol. 12, 2 – 3, 202-232.
- Rohozha, A. O. (2022). Female elements: The Image of Alvina Houghton in D. H. Lawrence *The Lost Girl*. *Astraea*, 3(2), 41-53. doi: <https://doi.org/10.34142/astraea.2022.3.2.03>
- Taine, H. A. (1878). *History of English Literature*. London : Chatto and Windus, Piccadilly.

References

- Barry, P. (2008). *Vstup do teorii: literaturoznavstvo ta kulturolohiia [Beginning Theory: An introduction to literary and cultural theory]*. Kyiv : Smol'skyp [in Ukrainian].

- Benfey, T. (1869). *Geschichte der Sprachwissenschaft und orient Philologie in Deutschland seit Anfang des 19 Jahrhundert*. München : Cotta.
- Ejupi, V., Siljanovska, L., Iseni, A. (2014). David Herbert Lawrence an Icon of Modernism. *European Scientific Journal*, 10 (11), 111-123.
- Ferents, N. (2021). Komparatyvizm [Comparativism]. *Suchasni metodolohichni zasady literaturoznavstva [Modern methodological foundations of literary studies]*. Uzhhorod : Razhda, 41-46 [in Ukrainian].
- Fizer I. M. (2006). *Amerykanske literaturoznavstvo: Istoryko-krytychni narys [American Literary Studies: Historical and Critical Essay]*. Kyiv : Vydavnychiy dim "Kyievo-Mohylianska akademiia" [in Ukrainian].
- Kryvoruchko, S. K. (2012). *Literaturna tvorchist Simony de Bovuar: evoliutsiia khudozhnikh obraziv [Literary work of Simone de Beauvoir: the evolution of artistic images]*. Kyiv : Vydavnychiy dim Dmytra Buraho [in Ukrainian].
- Kryvoruchko, S. K. (2023). The Phenomenon of Power: Irvine Welsh *Filth*. *Astraea*, 4(1), 48-65. doi: <https://doi.org/10.34142/astraea.2023.4.1.03>
- Lawrence, D. H. (2021). *The Lost Girl*. Middletown : DE.
- Moi, T. (1987). *French Feminist Thought: A Reader*. Wiley-Blackwell.
- Radford, A. (2002). The Making of a Goddess: Hardy, Lawrence and Persephone. *Connotations*, Vol. 12, 2 – 3, 202-232.
- Rohozha, A. O. (2022). Female elements: The Image of Alvina Houghton in D. H. Lawrence *The Lost Girl*. *Astraea*, 3(2), 41-53. doi: <https://doi.org/10.34142/astraea.2022.3.2.03>
- Taine, H. A. (1878). *History of English Literature*. London : Chatto and Windus, Piccadilly.

Рукопис статті отримано 1 вересня 2023 року

Рукопис затверджено до публікації 22 листопада 2023 року

Інформація про автора

Рогожа Анна Олександрівна – аспірантка, Харківський національний університет імені Г.С. Сковороди, український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов; адреса: 29, вул. Алчевських, Харків, 61002, Україна; e-mail: a.a.rohozha@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-7589-3857>.

Rohozha Anna, post-graduate student; Kharkiv National University named after H.S. Skovorody, Ukrainian Language and Literature Faculty named after H.F. Kvitky-Osnovyanenko, Department of Foreign Literature and Slavic Languages; 29, Alchevskikh Str., Kharkiv, 61002, Ukraine; e-mail: a.a.rohozha@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-7589-3857>.